

SZEGEDI HIRADÓ.

59-ik szám.

Szombaton, július 27-én 1861.

Harmadik évfolyam.

Megjelenik:

Hetenként kétszer, szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztői lakás:

Buzatér, Sziráky-ház, első emelet.

Kiadóhivatal:

Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Vidékre postán és Szegeden házhozzárdással: Egész évre 8 frt, — félévre 4 frt, — évnegyedre 2 frt osztr. ért.

Helyben elvitette a kiadó-hivatalból: Egész évre 6 frt, — félévre 3 frt, — évnegyedre 1 frt 60 kr. osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az öthasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 7 ujkr. kétszerinél 6 ujkr., többszörinél 5 ujkr.

Bélyegdij minden egyes beigatásért 30 ujkr.

A nyilttérben a háromhasábos petitsor igatási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetések Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez címezendők.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház július 22-én tartott ülésében, a jegyzőkönyv fölolvastása után Ghicz Kálmán elnök jelenté, hogy kezeihez legfelsőbb kézirat érkezett, melynek meghallgatására fölkéré a házat. Tanárky jegyző fölolvastá ezen f. hó 21-én Bécsben kelt, s Ferenc József Ő Fölsége és Forgách fő-kancellár és Beke Kálmán udvari tanácsos aláírásaikkal ellátott leiratot, melyet a ház nemes magatartással csendben s higgadsággal végig hallgatott, habár némely pontoknál fölolvastás között a visszatetszés akaratlanul is nyilatkozott és zsevehetőleg a képviselők és hallgatók komoly arcán. E legfelsőbb leirat szó szerinti szövege a következő:

Első Ferenc József, Isten kegyelméből ausztriai Császár, Magyar-, Cseh-, Halics- és Lodomer országok apostoli, úgy Lombardia, Velence és Illiria királya; Ausztria főhercege, stb.

Hű Magyarországunk s az ahoz kapcsolt részek zászlósainak, egyházi és világi főrendek és képviselőinek, kik az általunk 1861-ki április 2-ára összehívott országgyűlésen egybegyűltek, üdvöt és kegyelmünket.

Kedvelt Híveink!

Miután az országosan egybegyűlt főrendek és képviselők Sz. Ivn hava 30-kán kelt legmagasabb leiratunkban hozzájok intézett abbéli felszólításunknak, mely szerint a Hozzánk intézett legalázatosabb felirat oly alakban előterjesztendő vala, hogy annak elfogadhatása az általunk bármely megtámadás ellen mindig megörzendő korona méltóságával és uralkodói öröklött jogainkkal összeegyeztethető legyen, köteles készséggel megfelelni el nem mulasztották, mivel a legmagasb megelégedésünket az országosan egybegyűlt főrendek és képviselőknek már ki is jelentettük: örvendezésünkre szolgál élénk óhajtásunk s adott ígéretünkhez képest az említett felirathoz foglalt nagyfontosságú kérdések iránt őszintén nyilatkozhatni, hogy eképen nyílt és határozott értekezés alapján a létező nehézségeknél üdvös és állandó elhárítása elérhetővé.

A jelen országgyűlés egybehívásával azon ösvényre kívántunk lépni, melyen a Magyarországunk alkotmányos kormányzását gátló akadályok törvény útján megszüntessenek, s a közötté s a többi országaink, tartományaink között fennálló válhatlan kapcsolatból eredő viszonyok az összes birodalom igényeinek megfelelőleg a törvényhozói hatalom által olyképp szabályoztassanak, hogy az ez érdemben hozandó határozatok a nemzet érzelmeivel találkozáván, a mulhatlanul elintézendő föladatak, az az országgyűléssel törvényes megállapodás útján, kizárva minden más módot, nyerjenek megoldást.

A mennyiben az országos főrendek és képviselők említett feliratában mult évi mindszent hó 20-án kelt oklevelünk oly értelemben említették, mintha ez Magyarországunknak a pragmatica sanctio-ban biztosított önállóságával merő ellentétben állana: mi ugyan elismerjük, hogy a magyar országgyűlés ezen oklevelünk tartalmánál fogva, az adó, valamint azon tárgyak iránt, melyek a katonáskodási kötelezettség módjára s annak szabályozására vonatkoznak, az előbbi törvényektől eltérőleg — t. i. az egész birodalom többi alkotmányos képviselőivel egyetemben tanácskoznak; ebből azonban Magyarországunk alkotmányos önállósága biztosítékainak veszélyeztetését nem következtethetjük; sőt éppen ellenkezőleg, a közös érdekeknek, többi királyságaink s országaink szabadon választott képviselőivel leendő közös tárgyalatásából azoknak csak megszilárdulását várhatjuk. Figyelmeztetjük egyszersmind az országgyűlésre egybegyűlt főrendeket és képviselőket azon körülményre, miszerint befolyásuk ezelőtt a közadózásnak csak csekély részére terjedt ki, nem pedig, mint az említett oklevelünk értelmében történéndik, az adó- és pénzügy minden tárgyaira; figyelmeztetjük továbbá az 1723. I. és II. t. c.-ben elfogadott pragmatica sanctio szó szerinti értelmére, melyen ezen t. cikkek világos tartalma szerint nemcsak azért léptetett

életbe, hogy Magyarországunk külső és belső megtámadások ellen sikeresebben megvédezzék, és tróntrésedési időközök alkalmával könnyen keletkezhető s az ország történetéből gyászosan ismert belvillongástól megóvássék, hanem hogy a Magyarországunk, s többi királyságaink és országaink közötti kölcsönös egyetértésnek és egyesülésnek minél szilárdabb közös támpontjául szolgáljon.

Valamint már a jelen országgyűlésre szóló meghívó-levelünk is tanusítják, miszerint szilárd akaratunk a koronázási hitlevél kibocsátása iránti ősi szokást teljes épségében fenntartani, úgy az izgatott kedélyek lecsillapítása s minden alaptalan aggodalmak óhajtott megszüntetése végett most is nyíltan elismerjük, miszerint Magyarországunk úgy a személyekre, mint a kormányzat rendszerére és alakjára nézve az ország ősi alkotmányának megfelelő módon lésszen kormányzandó; hogy tehát a Sz. István koronájához tartozó országoknak a birodalomba beolvastása valamint szándékunkban nincsen, úgy atyai szívüktől távol áll, hogy ebből ugyan az országunk belügyei önkormányzatát, mint ez az 1790: 10-dik t. cikkben megállapítottat, következtethetjük; de valamint ebből semmikép sem következik, hogy Magyarországunk és egyéb országaink közötti viszony egyszerű személyes unio legyen, Magyarországunknak törvények s a történelem folytában tetteleg kifejlődött államjogi állása világosan megcáfolja.

A trón egysége, a közös hadsereg s birodalmunk közös pénzügyeinek központi vezetése a birodalom feloszthatlanságát és szétválhatlanságát szentesítő pragmatica sanctionak természetes következménye; s valamint uralkodó családunk trónra lépte óta Magyarországunk a külföld irányában soha külön képviselve nem volt, s jelenleg is az európai nagyhatalmasságok körében többi tartományainkkal egyetemben az ausztriai birodalom nevezete alatt foglaltatik, úgy Magyarország az állam közszükségeinek fedezésében és terheiben minden időben résztvenni, s azon terheknek s áldozatoknak egy részét elvállalni tartozott, melyek a leviharzott harci események folytán népeim vállaira nehezültek, a mint ez az 1741: 63, 1796: 1, 1805: 2, 1807: 2, 1808: 6, és több más törvényekből kiderül.

Háromszázados közös uralom és közösen átélt események által Magyarország birodalmunk egyéb országaival sokkal szorosabb viszonyba lépett, semhogy azt pusztán személyes unio-nak nevezni lehetne.

Ezen szorosabb viszony az 1723: 1. és 2-ik törvénycikk minden szavában ki van jelölve és következményeiben félreismerhetlenül igazolva.

Az 1723: 21. és 98-ik t.-cikk III. szakasza, nemkülönbén a 109. és 114. t. cikkek világosan azon központi kormányra utalnak, melynek hatásköréhez a Magyarországot s a többi tartományokat közösen érdeklő minden ügyek elintézése tartozott; de a birodalom közérdekei iránti gondosságának ragyogó jelét adta a magyar törvényhozás, midőn az 1741: 4. t.-cikk 4. szakaszában oly célból, hogy Magyarországnak kormányzata a birodalom többi részeinek kormányzatától el ne különböztesse és ellentétben az országgyűlési felirathoz említett, a nádor gyámnoi jogát érdeklő 1785: 2-ik t. cikk Ferenc császárt, dicső emlékezett Mária Terezia magyar király felséges férjét nemcsak uralkodó társnak nevezte, hanem a trónörökös kiskorúsága esetére Magyarországra nézve is annak törvényes gyámságát reája ruházta, azon világos kijelentéssel hogy ő Magyarországot a birodalom többi tartományával együtt atyai s gyámsági hatalmánál fogva közösen kormányozhassa.

A pénz és hadügyek közös kormányzatát és igazgatását elvitázhatlan tények egész sora bizonyítja, melyek tiszta személyi unio fogalmával össze nem egyeztethetők; de a személyi unional szorosabb viszony hiányában az 1741: XI. törv. cikk 4-ik szakaszának, melyben az ország magyar tagoknak a birodalmi miniszteriumba leendő kinevezését óhajtja és kéri, — értelme sem lehetne.

A személyes unio életbeléptetése az 1847—8 évi törv. cikkek által ugyan megkísérletett, nem csekély ellenmondásban a törvényeket megelőző bevezetésben foglalt azon nyilatvánissal, miszerint a koronának egysége s Magyarországnak az összes birodalom iránti kötelezettségei sértetlenül hagyandók; de ezen törvények foganatosítása már az év első felében minden kételyt kizáró módon föltárta mindazon veszélyeket, melyek Magyarországgal egyetemben az összes birodalmat csak azáltal is fenyegették, hogy a birodalom közös érdekeinek megőrzése és föntartása, a közjó és Magyarország történelmének mellőzésevel, a személyes unio korlátolt körére szorítottatni szándékolatott.

Ezen elkülönítés veszedelmes rázkódásokat idézett elő, melyek Magyarország alkotmányos intézményeitől eltérő közigazgatási rendszer alkalmazását szükségessé tevék.

De miután mi az 1860. évi mindszent hó 20. kelt oklevelünkben királyi teljhatalmunkból Magyarország alkotmányának visszaállítását azon feltételek alatt s azon korlátok között, melyek királyi székünk és birodalmunk érdekében szükségesek, s a melyek az alkotmányos kormányzatnak többi országainkban is megtörtént életbeléptetésénél fogva elkerülhetlenek valának, biztosítottuk, ebbeli biztosításunkat valószínűsíthetők, nem csak az ősi megyei rendszert, hanem egyszersmind a törvényes magyar kormányzateket is visszaállítottuk, s ezeken fölül az országgyűlést is egybehívtuk a végre, hogy az 1860-ki mindszent hó 20-kán kelt oklevelünkben, s azzal kapcsolatban levő többi kéziratainkban foglalt nagyfontosságú ügyeknek a törvényhozás útján, akár királyi előterjesztések, akár országgyűlési javaslatok alapján leendő megoldásával az ország érdekeit és kívánatait kielégítsük s Magyarországnak közjogi állását, minden országainkat egybefűző erős és fölbonthatlan kapcsolatával s birodalmunk nagyhatalmassági állásával összhangzásba hozzuk.

Midőn azonban az országgyűléseleg egybegyűlt főrendek és képviselők ezen cél elérése tekintetéből az 1847¹/₈-iki törvények azonnali foganatosítását sürgetik, s ebbeli kívánásukat szükségképi előleges föltétellel tekintve, az ország alkotmányos jogállását csak ezen egyedüli alapra fektetni kívánják: az előttük levő nagyfontosságú föladatnak megoldását oly téren keresik, hol a birodalom életföltételeivel az összeütközés kikerülhetlen, s a közös érdekeknek a jogos igényeknek megfelelő módoni kiegyenlítése lehetlenné válik.

Az 1848-ki törvények azon elveit, melyek által a nemesség kiváltságos állása megszüntetett, az általános birtok- és hivatalképesség behozatott, az urbér, a tized és egyéb jobbágyi tartozások eltöröltettek, a közteherviselés és általános katonakötelezettség kimondatott, végre a választási jog mindazon néposztályokra is kiterjesztetett, melyek ezelőtt ezen joggal nem bírtak, már 1860-dik évi mindszent hó 20-án kelt oklevelünkben főnállóknak tinnepélyesen elismertük és megerősítettük. A mi ellenben az 1848-ki törvények többi részét illeti, az országos főrendek és képviselők előtt is tudva van, miszerint ezen törvények több főrészekben a pragmatica sanctio világos tartalmával egybe nem férvén, már jogi szempontból sem állhatnak fönn; de különben is jól tudják az országos főrendek és képviselők, hogy ezen törvények nemcsak többi tartományaink és összes birodalmunk jogait, de a magyar korona alá tartozó népségek tetemes részét nemzetiségi érdekeiben sértik, sőt ezenfelül keserű tapasztalások folytán meggyőződünk, miszerint ezen törvények több cikkelyei ép azért, mert a századok folytán kifejített hatósági és nemzetiségi viszonyoknak Magyarországon meg nem felelnek, az állandóság és kivihetőség biztosítékával nem bírnak, s hogy e szerint a Magyarországunkban létező különféle politikai és nemzeti elemek, nemkülönbén nevezett országunknak az összes birodalomhoz való viszonya, a célba vett kiegyenlítésre más alapot igényelnek. Az országgyűlési egybegyűlt főren-

dekkel és képviselőkkel legkegyelmesebben tudatjuk tehát, miszerint az 1848-ki törvények azon cikkelyeit, melyek öszszbirodalmunk válthatlan érdekeinek szükséges biztosítékai, névszerint pedig az 1860-ik évi mindszenhó 20-án és 1861-ik bójtelő hó 26-án kelt határozványainkkal ellentétben állanak, a mint azokat általában eddig soha el nem ismertük, ugy jövőre is elismeri — mire magunkat személyesen kötelezve nem tartjuk — nem fogjuk.

Minthogy pedig a javaslati és kezdeményezési jog a szükséges módosításokat illetőleg, nemcsak minket, királyi előterjesztések útján illet, de más részt a nemzet saját kezei közé is fektetve van, a nemzet képviselőinek nemcsak jogában, de köteletségében is állandó, idevonatkozó javaslataiknál azon alapot föltalálni, melyen tekintve a nem zavart történelmi jogtért, az országot alkotmánya s nemzeti érdekei iránt megnyugtató lehessen. Kinyilatkoztatjuk ezek folytán, miszerint mielőtt az általunk kibocsátandó koronázási hitlevél országgyűlési tárgyalás alá vétethetnék, az 1847—8-ki törvény-cikkelyeknek a practica sanctio szellemében s a közbirodalom érdekeinek megfelelő módoni átvizsgálása, mint az már 1860-ki mindszenhó 20. legkegyelmesebben elrendeltetett, lesz előlegesen eszközözlendő.

Bizalommal várván, miszerint az országgyűlésre egybegyűlt főrendek és képviselők őseinknek példáját követni fogják, kik hazafias érzelmektől indítatva, az időről időre változó viszonyok elutasíthatlan igényeit méltányolni tudván, az 1687 : 4, 1715 : 8, 1723 : 1. és 2-ik törvény-cikkelyek tanúsága szerint, Magyarország közjogi állását a birodalom közös igényeivel összeegyeztetni minden időben készek valának, továbbí nyilatkozatainknak királyi előterjesztések útjání közlését föntartván; az országgyűlésre egybegyűlt főrendeknek és képviselőknek meghagyjuk, miszerint az 1848-iki törvények módosítására, illetőleg egyes cikkelyeknek megszüntetésére szükséges törvény-javaslatokat nyilvánított szándékaink szellemében kidolgozni, s azokat királyi jóváhagyásunk végett nekünk mielőbb fölterjeszteni kötelességüknek ismerjük.

Minthogy pedig az 1860-dik évi mindszenhó 20-ról szóló oklevelünk 1. és 2-ik pontja, nemkülönben az 1861-ki február 26-án kelt alaptörvény értelmében a törvényhozáshoz tartozó azon ügyek tárgyalása, melyek minden orszáagaink és tartományaink jogait, kötelességeit és érdekeit közösen illetik, az összes birodalmunkat képviselő birodalmi tanács elé tartozik, minthogy továbbá f. év bójtelő 26-án magyar udvari főkancellárunkhoz intézett kéziratunkkal annak meghatározását, mi módon kelljen a birodalmi tanácsba Magyarország részéről küldendő követeket megválasztani, minden kényszer- és elhamarkodásnak kikertülése tekintetéből, az országgyűlésen eszközözlendő alkotmányos elintézésnek tartottuk fönn, ennek folytán az egybegyűlt főrendeket és képviselőket fölszólítjuk, miszerint ezen kérdés fölött annak rendje szerint tanácskozzanak.

Ezen kérdésnek a törvényhozás útján leendő végleges elintézése előreláthatólag hosszabb időt s részleteseb tanácskozmányokat fogván igényelni. Mi ez okból már a birodalmi tanácsnak f. év bójtelő 26-án történt összehívásakor, a jelenleg összeült birodalmi tanácsba küldendő követek tárgyába, magyar udvari kancellárunkhoz intézett kéziratunkban jelen esetre ideiglenes intézkedésnek megtételét megengedni méltóztatunk.

Minthogy pedig az országgyűlésre egybegyűlt főrendek és képviselők elénkbe tejesztett legalázatosabb föliratukban kinyilatkoztaták, hogy egyéb királyságaink s orszáagaink alkotmányos képviselőivel esetről esetre tanácskozásba bocsátkozni készek, ez okból az ország főrendeit és képviselőit, ámbár a birodalmi tanácsban való részvétüket föliratunkban már formá szerint megtagadták, intjük és ismételve fölszólítjuk, miszerint a jelenleg összeült birodalmi tanács gyűléseztébe követeket küldvén, az országnak azon ügyekre való befolyását kellőleg gyakorolják, melyeket mult évi mindszenhó 20-án kelt oklevelünk II. cikke értelmében jövőre csak népeinknek célszerűen szabályzott részvéte mellett akarunk tárgyalatni és elintéztetni.

Az országgyűlésre egybegyűlt főrendeknek és képviselőknek meghagyjuk tehát, miszerint ebbeli fölszólításunknak annál inkább eleget tenni siessenek, mivel az érintett közös ügyek haladéktalanul, még pedig legfőlebb a f. évi kisasszonyhó folyamában lesznek tárgyalandók s elintézendők.

Magyarországunknak többi orszáagaink és tartományainkhozí viszonyának fönn nyilvánított legmagasb szándékaink értelmében megállapítása, az 1848-ki törvényeknek a szükséghez képesti módosítása, s azon cikkelyeinek, melyek akár általában, akár jelenlegi alakjukban nem foganatosíthatók, megszüntetése után, az országgyűlés kiegészítettése iránti kérdés önként megoldatik, még pedig következőleg :

A mi mindenekelőtt Erdély nagyfejedelemségünknek Magyarországgal való unióját illeti, mely a szász és román nemzet szabad beleegyezése nélkül lön elhatározva, megjegyzendő, miszerint ezen unió soha teljes törvényerőre nem lépett, azaz egyoldaluan hozott határozatok kihirdetése után tetteg fölbomlott s egyáltalában mindaddig kivihet-

lennek lesz tekintendő, valamig Erdélynek nem magyar ajku lakosai nemzetiségi érdekeiket ezen unió által veszélyeztetve látják, és a birodalom ebbeli igényei és érdekei kellőleg biztosítva nem lesznek.

Ezen okoktól indítatva, Erdély nagyfejedelemségünknek Magyarországgal unióját az 1860-iki mindszenhó 20-án kelt határozatainkban érintetlenül hagyjuk s csak azon előkészületek megtételét rendeltük el, melyek Erdély országos képviselőitének visszahelyezésére irányozvák.

Másként áll a dolog Horvát- és Tótországunkat illetőleg, mely országaink iránt 1860. évi mindszenhó 20-án a bánhoz intézett kéziratunkban azon kérdésnek megoldását, minő viszonyban álljanak ez országok Magyarországgal? későbbi határozványuknak tartottuk fönn.

Ezen királyságoknak a magyar szent korona iránti történelmi viszonyai, akár a magyar országgyűléseni képviselői jogukat, akár belkormányzatukat s törvénykezésüket tekintve, az 1847-ki törvény-cikkelyk által lényeges változást szenvedtek, sőt ezen módosítások oly ingerültségeket idéztek elő, miszerint ezen országok készebbek valának Magyarországgalí világos törvényeken alapuló szövetséges összeköttetésükből kiválni, semhogy a magyar miniszterium parancsainak hódoljanak.

Fönnérített legmagasb kéziratunk értelmében ismételve kijelentjük, hogy ezen kérdés megoldását csak a horvát- és tótországi hongyülésen megindítandó kölesönös értekezés útján lehetend előkészíteni. Az országgyűlésre egybegyűlt főrendek és képviselők legfontosabb föladatahoz tartozandik tehát, azon kérdés kellő megvitatása, mi módon lehetne Horvát- és Tótországaink független és önálló belkormányzatának föntartása mellett oly föltételek iránt megállapodni, melyek alatt ez országok, a birodalombózi általános viszonyok sértetlenül hagyása mellett a Magyarországgalí közjogi egyesülésre s ennek életbeléptetésére készek lennének.

Az alkotmányos belviszonyoknak ilyképeni végleges megalakulása által nem fognak érintetni mindazon intézkedéseink, melyeket 1861-ki bójtelő 26-án az ideiglenes horvát- és tótországi udvari kormányzékünkhöz a végre bocsátottunk, hogy Horvát- és Tótország a már egybegyűlt birodalmi tanács tanácskozásában, azon törvényhozási ügyek tárgyában már az idei ülészak alatt résztvegyen, melyeket 1860-ki mindszenhó 20-án kelt oklevelünk II. szakasza értelmében, szentül már csak összes népeinknek célszerűen szabályzott közreműködésével kívánjuk tárgyalatni s elintéztetni, mi célből a horvát-tótországyűlést már a jelen ülészakra kebelükből küldendő követek választására tetteg föl is szólitottuk.

Szükségesnek látjuk továbbá az egybegyűlt főrendeket és képviselőket fölszólítani, miszerint akár királyi előterjesztéseink, akár az országgyűlés részéről kezdeményezés folytán oly törvényjavaslat tárgyalásához fogjanak, mely a Magyarországunk nem magyar ajku lakosainak nemzetiségi jogait, azok terjedelmét mint nyelvtük és nemzeti kifejlődésükre, mind pedig közigazgatási viszonyukra nézve határozottan s világosan formulázva tartalmazza.

A mi különösen az országban lakó szerbeket illeti, föntartjuk magunknak ezen nemzet ősi kiváltságait, jogait s nemzeti érdekeik biztosítékait illetőleg, a Szerbvajdaságnak Magyarországhozí visszacsatolása alkalmával, legközelebb tartott nemzeti gyűléseztéztékben kifejtett kívánságaik alapján teendő intézkedéseinket és előterjesztéseinket további tárgyalás és foganatosítás végett az egybegyűlt főrendek és képviselők elé juttatni.

Reméljük végre, miszerint az egybegyűlt főrendek és képviselők jelen feladatuk magasztos voltától áthatva, minden törekvéseiket annak megoldására irányozandják, s a birodalom tényleges viszonyainak elutasíthatlan igényeit szem előtt tartva, elismerendik, miként Mi, mint Magyarország örökös királya, koronázási hitlevelünk iránti tárgyalásokba mindaddig nem bocsátkozhatunk, míg a fönlösorolt ügyek kölesönös megállapodás után véglegesen el nem döntettek.

Ami Ferdinánd császár és király ő Felségének trónról lemondását illeti, midőn az ide vonatkozó okmányok állítólagos alaki hiányai iránt támasztott ürügyet komolyan visszautasítanók, az országgyűlésre egybegyűlt főrendek és képviselőkkel akarjuk tudatni, miszerint Felséges nagybátyánk az általa 1848-ik évi karácsonyhó 2-án kiadott lemondási oklevelben „az austriai császárság és minden alatta egyesült királyságok“, melyek között Magyarországunk is kétségtelenül foglaltatik, nemkülönben minden, bármi néven nevezendő tartományok koronájáról lemondván, s ő cs. kir. fensége Ferenc Károly főherceg az illető trónörökösödésről visszalépven, mi ennek folytán a minket születésünknel fogva illető trónra léptünk, s miután mi nemcsak felséges nagybátyánk Ferdinánd császár és király leléptét, s fenséges atyánk Ferenc Károly főhg lemondását, de a mi trónra léptünk is minden népeinkkel ünnepeylyesen tudatuk, erre vonatkozó új okmány kiállításának szüksége az e részben alkotandó t. e. által önkényt megszünik.

Végre kijelentjük ezuttal is abbéli legkegyelmesebb hajlamunkat, mely szerint a kivételes bi-

róságok által hozott ítéletek következményeinek megszüntetése iránt Elénkbe terjesztendő kérelmet ünnepeylyes megkoronázásunk alkalmával legkegyelmeseb méltánylatba venni akarjuk.

Ezt akartuk az országgyűlésre egybegyűlt főrendek és képviselőknek Elénkbe tejesztett legalázatosabb föliratára válaszul tudatni, elvárván töltük, hogy valamint Mi kitétnő figyelmünket arra irányoztuk, hogy Magyarországunk beligazgatásának önállósága iránt megnyugtata, jövődó jólétére nézve rendületlen biztosítékokat nyerjen, ugy viszont az egybegyűlt főrendek és képviselők is Magyarországunknak többi országainkhoz a practica sanctio alapján létező elválaszthatlan viszonyait tekintetbe vévén, mindezen megfogást igénylő viszonyoknak az általunk ajálott törvényes s minden érdekeket kielégítő rendezésénél, alkotmányos közreműködésüket meg nem tagadandják.

Mintbogy pedig tekintetbe véve, miszerint a törvényhozásban és közigazgatásban előforduló minden rögtönzött változások, a viszonyoknak mely megrázkódtatása, a közjólét s a legszentebb érdekek veszélyeztetése vagy épen tönkretétele nélkül alig eszközölhető, már 1860-ki mindszenhó 20-án kelt kézíratainkban meghagytuk és megparancsoltuk, hogy az eddig fönnállott, magára az országra nézve is föltte fontos, valamint többi orszáagaink lényeges érdekeiktől föltételezett törvények és intézmények, nevezetesen amennyiben ezek az összes birodalom szükségleteinek fűdőzésére szolgáló eszközök előállítására céloznak, egész épségükben fenntartassanak s egész határozottsággal mindaddig kezeltessenek, ameddig azok alkotmányos uton nem módosíthatnak. Ebbeli meghagyásunkat az egybegyűlt főrendek s képviselőknek ujra azon komoly megintésel hozzuk emlékeztetőkbe, miszerint ebbéli intézkedésünknek ezentül pontosan megfelelői kötelességüknek ismerjük. Kikhez egyebiránt cs. kir. kegyelmünk- és kegyelmességünkkel állandóan hajlandók maradunk.

Kelt birodalmi fővárosunkban Bécsben, Austraiban, szent Jakab hava huszonegyedikén, ezenyolcszázhatvanegyedik esztendőben.

Ferenc József s. k.

Gr. Forgách Antal s. k.

Beke Kálmán s. k.

(P. H.)

Kivülről:

Hü Magyarországunk s az ahoz kapcsolt részek zászlósainak, egyházi és világi főrendeinek és képviselőinek, kik az 1861-ki april 2-ára összehívott országgyűlésen egybegyűlték, kedvelt Híveinknek Pesten.

A felsőház július 22-ki gyűlésében az elnök rövid megnyitó beszéde után Károlyi Gyula gróf jegyző felolvasá Ghyezy Kálmán képviselőházi elnök jelentését a felirat átadása iránt, valamint a f. hó 6-án tartott ülés jegyzőkönyvét is, melynek bevégeztével Tanárky Gedeon a képviselőház jegyzője a terembe belépven, átadá az elnöknek a felíratra érkezett legfelsőbb leíratot, melyet Orezy Béla b. jegyző olvasott fel egész terjedelmében, mi körülbelül félóráig tartott. Ezután elnök kijelenté, hogy e leírat kinyomatása az alsőház elnökétől megrendeltetett, mely fölött a képviselőház tárgyalását bevárandonak hiszi, remélvén, hogy azután a magas főrendek hazafiai kötelességüket teljesíteni fogják. Ezzel az ülésnek 2 órakor vége lön.

Az ipar és kereskedés országos fontossága.

VII.

Ha tehát legfőbb érdekeinket veszélyeztetni, ha szellemi és anyagi jólétünket elhanyagolni és azt mások tetszésétől függővé tenni nem akarjuk : akkor elkerülhetetlenül kell, hogy helyes arányt hozzunk be egyrésztől az ország fénytüzési, másrésztől ipar s kereskedelmi foka s általában a nemzet kiadása és bevétele közé, melynek fokmérője a nemzetközi kereskedelmi mérleg.

A kereskedelmi mérleg kedvező állásától, activ állapotától függ az ország jóléte, vagyonsága, függetlenségé és hatalma, valamint másrészt szenvedőlegességétől, mely a nemzet erejét és életnedvét kiszíja, annak fokozatos elszegényedése. Hazánk mérlegének jelenlegi állásáról adatok hiányában ezuttal határozottsággal nem szólhatok, csak emlékeztetbe hozom, a védegylet idejében közkezen forgott azon állítást, miszerint összes kivitellünk 60 millióra, és a behozatal egyetlen cikkelye — a pamutszövet-áruk — szintén akkora mennyiségre tetetett, amivel az ország eladósodása, melynélfogva a külföldnek 100 nagybirtoku hazánkfa együttvéve 100 milliónál többlet tartozik, — indokoltatott. Ausztriának kereskedési mérlege — egy-két kivételes körülmények okozta évet kivéve — rendszerint szintén szenvedőlegesen áll, és mégis kétségtelen, hogy Bécs és az örökös tartományok nagyobb része jólétben folyvást gyarapodik. E látszólagos ellenmondás megmagyarázására elég annyit megjegyezni: hogy hazánkunk különleges mérlege sokkal mélyebb passivitásban áll, s hogy ennek egy része, mely a birodalmi mérleg passivitását teszi, leginkább Németországba foly az ausztriai sympathiák biztosítására, a többi az örökös tartományok

gyarapodására maradván. Ehez több commentár nem szükséges.

A kereskedési mérleg helyrehozására a kiadás kevesbitése és a termelés szaporítása kívánatik.

A fénytízés korlátozása és az egyszerű életmódra visszatérése, — hacsak chinai fallal magunkat a művelt nemzetektől elzárni nem tudjuk — állandóul merő lehetetlenség, — mert a világ folyását nem hogy visszamenővé tenni, de még megakasztani sem lehet. Nem marad egyéb hátra, mint az ipart és kereskedést felvirágoztatni.

VIII.

De ezt társadalmi, sőt helyhatósági uton elérni nem lehet. Nem tagadható ugyan, hogy messze horderővel birna olyatén általános intézkedés, mely szerint minden megyében vagy a körülményekhez képest hsonnédekű két-három szomszéd megyéből alakítandó kisebb kerületekben nemcsak egy-egy gazdasági egyesület, de a német ipar- s kereskedelmi kamrák nem mintájára, de példájára, egyszersmind egy-egy ipar- és kereskedelmi egyesületnek életbe, általában ugyan saját érdekük előmozdítására, de különlegesen azon országos érdekű feladat megoldására: miképen és mi által volna lehetséges saját körében a nemzetgazdaságat mindhárom terén a munkásságot fokozni, a termelést szaporítani, s ezáltal a nemzeti vagyont és közjólétet nevelni?

Mindamellettt hasztalan a legüdvösebb terv és javaslat s bármi megfeszített igyekezet, ha annak érvényt szerezni nem bírunk. Ezt pedig sem ezen egyesületek, sem a megyei helyhatóságok nem képesek. Az ipar és kereskedés éltető föltétele a kereskedési, vám- és közlekedési viszonyok kedvező szabályozása, ami a helyhatóságok jog- és hatáskörén felül esik, és azért a hazai ipar és kereskedés a municipiumoktól egyedül nem sokat várhat. Ha kisebb dolgokban és saját körében a segedelemnyújtásra és akadályok elhárítására hazafias készségeket meg sem tagadnák, de az ipar és kereskedés kellő kifejlése nagyobb tért igényel, mint egy-két megye szűk határa. Ennek egy egész ország területére van szüksége, sőt gyakran több ország vámegyesületére, ha önmagában nem találja fel kielégítő piacát.

Az ipart és kereskedést csak a központi állami hatóság, a kormány képes felvirágoztatni. — Azonban, hogy mit várhatunk magyar érdekekben egy közös ausztriai kormánytól, arról az idő máris megtanított. Nem szükség fölemlíteni a legutóbbi absolut rendszer idejét, midőn egy-két embertől függött a birodalom jóléte, kereseti módja felett határozni; a kereskedési számitás alapjait egy tollvonással önkényesen megváltoztatni, s ezáltal leg-sajátabb tartományaiban is több iparágat a megbukás szélére sodorni; azt sem szükség ismételni, hogy az ausztriai kormány az 1847 előtti alkotmányos magyar hazánk irányában is oly politikát követett, melynek minden bajainak köszönhetjük; egyedül csak arról lehet szó: ha vajjon egy alkotmányos osztrák közös ipar és kereskedelmi politikában nem találhatnánk-e fel megnyugvásunkat? Azt mondják: hogy a külföldi iparnak mai napi óriási kifejlődése és túlhatalmas versenyzése ellen gyengébb és kisebb országok saját iparukat megvédeni elégtelenek; — de ha a tapasztalás épen az ellenkezőt mutatja, a hol a kis Schwaiz, a hatalmas Franciaország, a kis Belgium, az óriás angolországi ipar tözsomszédjában bizton meg tud állani akkor, midőn Ausztria rendszabályaival a coloniákkal bíró külföld és Anglia javára a cukor- és vasiparnak megrontását eszközlé, akkor az elméletben helyes állítás elveszti minden hitelét; — azt mondják: hogy az iparnak világhatalmi állásának kifejtésére mentül nagyobb vámtételekre van szüksége, de ha azon területek homogen természetűek s az iparnak minden ágaiban talán már túlterheltek, akkor hazai iparunk lábra kapni annál nehezebben lesz képes. Az iparnak nem annyira kiterjedett, mint inkább heterogen s főleg földmívelési területekre van szüksége, mert ipar és földmívelés egymásnak kiegészítő legbiztosabb piacai, melyek között a közvetítő a kereskedés, — és miután hazánkban a gazdasági foglalkozás még túlnyomó, ez a felvirágzó hazai iparban leghasznosabb fogyasztót, az ipar és kereskedés pedig kifejlődésére tágas tért fog találni, melyet a magyar ipar és hazai jólét rovására eddigelé idegenek használtak fel. Nekünk magyar szempontból az ausztriai birodalombeli ipar nagyobb virágzásában kevés vigasztalásunk rejlik, ha annak fészke egyedül Bécsben és az örökös tartományokban fog maradni, mert ezáltal hazánk szegénységén nem lesz segítve. És midőn azt látjuk, hogy a közös birodalmi, habár alkotmányos ipar-politikában nekünk mindenképen csak alárendelt szerep fog jutni, mely különleges, olykor talán ellenkező érdekeinket érvényre emelni képes nem leendő, — annál inkább, hogy az eddig folytatott politika nyomán az örökös tartományok ipara már nagyrészen a magyar ipar természetesen terén vert gyökeret, ahol ennek jövedő felvergődését akadályozni érdekében álland; — miután azt tapasztaljuk: hogy gyakran épen nem dynasticus, hanem különleges osztrák szempontból Magyarország alárendeltségére épen annyi törekvés

nyilatkozik az alkotmány örve alatt, mint amennyit az absolut kormányforma minden időben tanusított: akkor minden habozás nélkül kimondhatjuk, hogy a magyar ipar és kereskedés egy közös osztrák ipar- s kereskedelmi politikától igen keveset, sőt épen semmit sem remélhet.

Nem lehet szándékunk az összeköttetést szomszédainkkal megszakítani, ellenkezőleg, kívánnánk azt még távolabbra is kiterjeszteni, de csak igazságosan szabályozva, úgy hogy a mi folytonos elszegényítettésünknek egyszer vége szakíttassék. Az igazságos alap csakis a csere lehet, mely szerint mindkét fél termelési fölöslegét hiányzókéért kicseréli, s mindkettő nyer anélkül, hogy a kereskedelmi mérlegben egymást megrövidítse. Az olesőbb termelési képességből kivont okoskodás csak az iparfenség által gyengébb versenytársa elnyomására kigondolt tévta.

IX.

Erre törekednünk életfentartási kötelességünk ösztönöz, ezt pedig csak nemzeti felelős kormány által érhetjük el.

Magyarország másban üdvöt nem találhat, mint az 1848-ki alkotmány csorbitatlan visszanyerésében, bezárólag az ipar és kereskedelmi miniszteriummal.

Az ipar- és kereskedelmi miniszter azon országos gazda, aki a nemzet számadására örökös, a bevételt és kiadást arányban tartja s nem engedi, hogy a mérleg szenvedőlegességbe s ezáltal a nemzet adósságba merüljön. Az ő feladata ismerni a módokat, melyek által a munkásságot — a nemzetgazdaság összes s így a mezőgazdasági téren is — ébreszteni és fejleszteni, a termelést a nemzet szükségének födözésén felülemelni, a kivitt szaporítani, a kiadást pedig, azaz a behozatalt kevesbiteni lehetséges. Vannak gazdasági és iparcikelyeink, melyek a haszonhoz aránylag csekély kedvezés mellett alkalmas külkereskedési árukká válhatnak, s a nemzeti vagyont évenként milliomokkal gyarapítanak; vannak milliomokat érő holt kincseink, melyek a befektetett tőkét, meglehet, nem a vállalkozó, de bizonyosan az ország számára évenként két- és háromszorosan behoznák, mert munkásságra ébresztenének oly erőket, melyek jelenleg ösztönt és tárgyat nem találván, haszon nélkül szunnyadnak; vannak iparágaink, melyek a külföldi versenyzés miatt magukat ki nem fizetik, de kellő, gyakran csekély védelem mellett, mi által egyesek terhelhetése nélkül a haza összes polgárai egyérszről ugyan csekély közvetett teherben, de másrészről két és három annyi kereset- és jövedelemben részesülhetnek, s az ország milliomokra rugó évenkénti kiadástól megszabadulna. Ezek s hasonlóak csak ő általa érvényesíthetők, kinek az egész nemzet közreműködése rendelkezésére fog állani; ő lesz akkor azon ész, melyről a nagy Széchenyi mondá: hogy nem az áldott föld, értermő hely stb. teszi az ország gazdagságát; hanem az ész, mely ezeket felhasználni képes.

Ha ezt el nem érjük, akkor az eladósodás, birtokváltozás, telepítés, s az idegen nagy tőkék hatalomgyakorlása utján Magyarország alárendeltsége és Ausztriába beleolvasztása előbb-utóbb be fog következni.

Ha pedig Isten segedelmevel és magunk igyekezetével azt elérni szerencsések leszünk, akkor az ország népe vagyonban és jólétben évről évre fog gyarapodni, s hazánkfiak helyett, hogy birtokaikból megvásárlás utján idegenek által kiszorítottassanak, képesek lesznek föld- és egyéb birtokszerményeiket, ezáltal magyar műveltséget, befolyást és szabadságot a haza határán túl is a szomszéd délkeleti népek között terjeszteni s megalapítani, a haza pedig virágzó, szabad, boldog és hatalmas leendő.

Szontagh Pál.

(M. S.)

Csongrádmegyei közgyűlés jul. 3. és 4-én.

(Folytatás és vége.)

Órhalmy József ur Csongrád-járási főszolgabíró jelenté, hogy ő a cs. k. adótsztség által felszólított, miszerint a volt cs. k. szolgabírósgtól hátrahagyott peres és nem peres irományokat a felszólító hivatallal közölje, a lehető bélyegesenkítások kitudhatása és a szükséges leletek fölvehetése végett; címzett főszolgabíró ezen kívánság teljesítését határozottan megtagadta, mostan pedig maga mihez-tartása végett utasítást kért. Ezen tárgy szönyegre kerülén, első alispán ur felolvasatá elnököleg e részben tett oly értelmű utasító rendelkezést, hogy a főszolgabíró az irományok kiszolgáltatását tagadja meg, és ha a cs. tisztség erőszakhoz nyulna, ezen eljárása ellen óvást tegyen, s a lehető káros következkéért pedig felszólító hivatalt tegye felelőssé. Fölmerült ekkor oly véleményáryalat is, mit e sorok írója fejezett ki, hogy ezen utasítás határain túl célszerű volna tán kérdéses irományokhoz juthatást nem ugyan tettleges ellenszegülés, de a nemlegesség cselekvőségével — mit e helyen terjedtebben értelmezni nem akarok — akadályozni már azon körülménynél fogva is, mert a válság napjai nemsokára megszűnni fog-

ván, kedvező eredményű esetben javaslatba hozott eljárás a köztgy győzelme által célhoz vezető volna; ellen esetben pedig az irományokban történhető hiányok ellen a törvényes biztosíték minden kellekei kezességűl szolgálának. Vannak dolgok, melyeket bizonyos időkbén világosan értelmezni a köztgyek hátránya nélkül nem lehet; megemlítvén tehát, hogy ezen javaslat utósó elemzésében olyan pontra vonná össze a hatalom fakgatásait, melynek, hogy feladatának, főlegesen most megfelelőhessen, felhőtlen látkörre van szüksége; határozatba ment az első alispánilag már korábban kiadott utasítás, melyet — megvalloim, szerettem volna azon eszme fölvételével gazdagítani — Gaál tiszteletes ur ez érdemben megpendített, hogy a tisztviselők hazafias belátására volna bizandó az e dologbani eljárás.

Órhalmy főszolgabíró ur jelenté, miszerint a volt cs. szolgabírósgtól fenmaradt irományok elhelyezésére nézve intézkedés szükségeltetnék; mert a laknak, hol ezen iratok letévék, bérleti ideje lejár, és így Csongrád város ezeknek többé helyet adni nem tartozik és nem akar. Minthogy pedig kérdéses ügyiratok közül némelyek a szegvári szolgabíró, mások Csongrád város rendezett tanácsa, egynémelyik az alispáni bíróság, de sőt a megyei törvénytörvények hatásköréhez fog tartozni, míg a véglegesen befejezettek a megyei levéltárba lesznek leteendőek. Utasítást nyert címzett főszolgabíró határozatilag, hogy minden peresomót és ügyiratot az illetékes bíróságának átszolgáltasson. E pontnál kissé időzöm és mellékesen fölemlítem, miszerint a megye egész területén a megyei és rendezett tanácsu városi bíróságok már előbb egy hónapnál megkezdették a törvénykezést, s mind ez ideig a csongrádi szolgabírói járásban és Csongrád város rendezett tanácsa előtt törvénytörvény van. Van a városi tanácshoz beadott biztosítási kérvény, egy és más kereset, s elintézetlenül hevernek. Hallani ugyan, miszerint egyik vagy másik városi tanácsos naponta tárgyalásokat tart. Ha igaz e kósza hír, nem értem. Akadhat panaszló fél, ki ellenfelével, per nélkül, a polgármester mint bíró előtt békebírósgági uton kiegyez; ezen eljárás helyes, de ez is csak a bíró előtt lehet törvényesen, s ha az egyeség nem sikerül és perre kerül a sor, akkor már a városi tanács bírói elnöklete alatt képezhet csak törvényes bíróságot, s így a letéti pénzek is csak a tanács mint bíróság kezeibe, vagy legfőlebb az elnökéibe folyhatnak; holott tudok már esetet, mikép ilyen pénzt már városi tanácsos is elfogadott. Szolgáljanak tehát e sorok alkalmul arra, hogy a városi rendezett tanács a törvénykezést tegye folyamatba és hathatósan intézkedjék, miszerint a törvénykezés azon személyek összessége által kezeltessék, kik szóbeli perekben az 1832-6: XX. t. c. 4-ik §-a által erre feljogosítvak, rendes folyamatu perekben pedig azon kiegészített törvénykezési testület nevében, mely e részben a fenálló törvényes szokások folytán igazságot szolgáltatni hivatva van. Ellenben megszüntetessék minden oly visszaélés, mi bizonyosan az igazságszolgáltatásbani kontárkodásra vezetne. Ne feledjék különben az illetők, hogy 6-8 havi szünetelés felek- és ügyvédekre egyiránt terhes. Ezen kitérés után felfogom ismét a megyei köztanácskozás fonalát, és következőleg szövöm tovább a megszakasztott eszmék emlékszárait.

Az országbírói értekezlet javaslatait fölemlítvén első alispán ur, e tárgyban határozatá lön, hogy a megye a képviselőháznak ez érdemben megállapodását, tehát nem magukat az országbírói értekezlet javaslatait, magáévá teszi, vagyis: a magyar törvények visszaállítottak, és az országbírói értekezlet javaslatai oly esetekben, melyekre magyar törvények nem rendelkeznek, ideiglenes kiegészítőül elfogadtatnak. Valóban alkotmányos szellemű határozat, s ezért p. o. az 1832-6: VI. t. c. 5-ik §-a fölöslegessé teszi az 1853. évi martius 2-ki cs. ny. p. 15. §-a 3-ik pontját stb. Hanem — ugy vélekedem — ezen határozat az indítandó perekben hozandó ítéletek körül jelöl irányt, hát a volt cs. bíróságok előtt indított, de még le nem tárgyal, vagy be nem végzett ügyek minő törvények szerint fognak elláttatni ítéletekkel? Ezekre nézve — ugy tartom — részletes intézkedés nem volna fölösleges; mert az ilyen peres kérdésekre azon törvényes szabályt: hogy a törvénynek visszabató ereje nincs, alkalmazni nem lenne szükséges.

Az országbírói értekezlet, az osztrák telekkönyvi törvényeket csekély módosítás mellett elfogadván, minthogy 1848 előtt Magyarországbán a megyei fekvő birtokokra viszonyuló telekkönyvi érdemleges törvények nem léteztek, elnök első alispán küldöttséget nevezett ki, mely a telektgyek tárgyában a megye alkotmányos felfogásainak megfelelő véleményes jelentéstételre lön utalva. Kívánatos volna, hogy az adásvételi szerződések átiratásai azon gyakorlat szerint határozatlanok meg-ejtetni, mely e részben eddigelő a sz. k. városokban szokásos volt. Tudjuk közönségesen, hogy az osztrák miniszteri rendeletek szerint két tanúnak — akár ismerte ezeket a telekkönyvi tanács személyzete, akár nem — előtkezésével ellátott adásvételi szerződés olyan okmányok tekintetű, mely az átiratásra törvényesen és teljesen alkalmasan volt; a sz. k. városokban pedig olyan átiratási gyakorlat létezett még az 1848. év előtti időből, hogy az

adományozott személyes vagy törvényes felhatalmazottak által keltetett telekbírói elött megjelenni, és ottan azt, hogy egyik közülük a névszerint megnevezett eladó, másik pedig a névszerint kijelölt vevő, két, a telekbíró által személyesen ismert tanúval igazolni; ezen igazolás után történt meg az átírás. Lehet, ezen gyakorlat kevéssé nehezíti vagy késteti az adásvételi ügyfolyam gyorsabb menetét; de biztosít minden csalás ellen, midőn a másik eljárás kaput tár a rozszakarának. Igaz, hogy a jöhiszemű birtokos törvény útján sértett jogait visszaállíthatja, de mind ez idő, költőség- és nélkülözésekbe kerül, mely hátrányok sokkal fontosabbak, minthogy a két tanu előtérzésével vértett adásvételi szerződések rögtönös átírásából származó előnyök által túlszárnyaltathatóknak.

A cs. adóhivataloknál letett és más egyéb árvapénzek átvételére küldöttségek nevezettek. Úgy gondolom, az árvabizottmányok ezen ügyiratai is ezen küldöttség által fognak a községi árvaszékeknek átadni. Legalább igen kedves dolog volna, ha az árvaszékek mielőbb szerveztetnének s hatáskörük megszabhatók, a betáblázás nélkül kikülcsonzött árvapénzek a törvények értelmében fűdöztenének, s az árvabizottmányi számadások megvizsgálatnának megyszerzte, és hathatós intézkedés tételnek a kielégítetlen nagykoruakká lett gyámi hatóság alatt állott egyének teljes kielégítetésük iránt.

Órhalmy József főszolgabíró az iránt folyamodott, hogy Csongrádról Kistelekre tisztai lakását áthesse; kérelme teljesült annál inkább, mert ezen jog megyei engedély nélkül is illeté őt.

Pap Gyula, figyelő a szegedi volt cs. k. megyei törvényszéknél, tiszteletbeli esküdtté leendő kinevezéséért folyamodott; felhozatván ellene, hogy nem ismerik, s érdemei pedig, melyek kérelme megadatását elősegítnek, okmányokkal föl nem szerelt kérvényéből nem észlelhetők, de folyamodó magát a közgyűlés színe előtt személyesen be sem mutatván; eltekintve tehát attól, hogy a kinevezési jog a főispán illeti, kérelme rövid uton visszaadni javasoltatott; az e tárgyban hozott határozat szerint azonban a kérelemvel egyszerűen, minden ajálás nélkül lesz megküldendő a főispán urnak.

Eder István Csongrád városa részéről választott országgyűlési képviselő Oláhországba szóló utlevélre felső helyen engedélyt nyervén, az erre illető helyen előlegezett 72 kr bélyegjegyet értékek beszerezésére a megye felhívta lön, kiadatott az illető főszolgabíró urnak, hogy az ebbeli megkérését érdeklét félle tudassa. Részemről megvallom, a főjegyzőileg felolvasott oly értelmű határozattervet, hogy a bélyeg is a görbe adók közé tartozván, a megye, már korábbi határozatilag kimondott elveivel híven, ennek beszerezésére segédkezett épen nem szolgáltat, kielégítőbb- s alkotmányoszerűbbnek találtam.

Fűlszínre került eset alkalmából a közgyűlés határozatilag kijelenté, hogy a volt cs. közjegyzők hivatalos működését érvényesnek csak f. évi május 1-ig ismeri el, midőn a cs. megyei törvényszék, melynek a jegyzői tisztség alárendeltje volt, működését bevégezé. Accessorium sequitur suum principale.

A szegedi várbeli katonai parancsnokságtól — bocsánat, ha az elnevezést nem tökéletesen találtam el — német nyelven írott levél érkezett a megyéhez, mely szerint a volt cs. törvényszék idejéből a vár helyiségeiben fogva tartott polgári raboknak ivóvízzel lett ellátatásaért az igénybe vett összeget kifizettetni kéri. Utasított illető parancsnokság, hogy követelését azoknál keresse, kik szolgáltatást annak idején igénybe vették, kérdéses német szövegű levél nem volt felolvasva, hanem másod alispán ur szóval adta elő. Én akép vélekedem, hogy mivel az 1840: VI. t. c. 9-ik §-a szerint a magyar ezredek kormányai magyarországi törvényhatóságokkal magyar nyelven kötelesek levelezni, legcélszerűbb volt volna ezen levélre a történelmileg híres hazafi eme szavaival válaszolni: „niksz dájts.“ No de hogy ez nem történt, a megye ezzel is bizonyoságot adta, miszerint azon vád, mintha nyelvét másokra erőszakolná, koholmány, és épen azokra nehezedik valósággal e vád súlya, kik élő törvények mellözésével azt akarnák, hogy a varjak is osztrák vagy német nyelven kárognanak.

Alkalma volt Szentés városának a gyűlés folyamában meggyőződhetni arról, hogy Csongrád vármegye azon nézetét, miszerint a rendezett tanácsú városok a köztörvényhatóságokkal nem levelezhetnek, Pestmegye is osztja, mert a szentesi városi kapitánynak bizonyos tárgyban hozzá intézett megkeresésére adott feleletét Csongrád vármegye útján találta törvényesnek tudatni.

F. hó 4-én első alispán ur a polgári törvényszékek folyamat alkalmi velős beszéddel megnyitottnak nyilvánítottak.

Elnöki kijelentés folytán f. hó 15-én közgyűlés lesz.

Szegváron f. hó 11-én büntető törvényszék

tartatván, azt vagyok bátor kérdésbe tenni, vajjon ideiglenesen is egy szobát ügyvédi teremül — procuratoria — nyitni nem volna-e célszerű, hogy ekép az ügyvéd 3—4 óráig künn ácsorogni ne lenne kénytelen?!

Helybeli ujdonságok.

— E hó utolsó napján fog megtartatni a különben augusztus havi közgyűlés a közbeeső ünnepek miatt. A haza ügyei oly forduló ponton állnak jelenleg, honnan a kedvező irányba átmenet föltötte kétes. Szeged képviselő testülete a város ügyei iránt eddig tanusított részvétét azzal fogja ez alkalommal is bebizonyítani, ha e közgyűlésen nemcsak teljes számmal, hanem azon öntudattal is fog megjelenni, hogy ez alkotmányos tétével is meg akarja pecsételni érületéről azon hazaszerzte ismert véleményt, melynek fogva mindenkor büszkén elmondható a költővel: „...szent hazám — megfizettem mind, mivel csak tartoztam.“ Midőn tehát e közgyűlést előre tudatjuk Szeged közönségével, szabad legyen egyuttal városunk lelkes anyjait is figyelmeztetnünk, hogy ha nem is hivatásuk a köztügyekbeni tetleges részvét; de az érdekeltiséget irántuk becses megjelenésökkel a számukra elkészült karzaton a legméltóbban fognak tanusítani.

— A mult vasárnap végbement nögyeleti első választmányi gyűlést az elnök, nyole választmányi tag, a két jegyző s az egyleti ügyész tisztelek meg jelenlétekkkel. Nevezetesebb tárgyak valának a következők: az egylet pénzügyi állapota sikeres rendezése végett az eddig körözött aláírási ívek száma huszonkettőre szaporítottat. A felsővárosi ovodába dajkaváltoztatás lévén szükséges, egy új folyamodó kérelme e tárgyban elfogadtatott. — Szinte ez ovodában fölmerült némi panaszkok orvoslására a szülők megnyugtatasul erélyes intézkedés tételni határozottat. Rendelkezés történt továbbá, hogy egészségi biztonság tekintetéből a városi orvosi-kar tagjai az intézetek látogatására a nögyeleti elnökség részéről tisztelettel megkerestessenek. Az ovóknak fizetésjavításért benyújtott folyamodványaira, tekintve a jelen drágaságot, ez évre 50 frt pótdíj határozottat. Az intézet iránti nemes részvétel fölmlitendő, hogy t. Bérczy Borbála elnök asszony s a belvárosi ovodának 6 zsebkenőt, t. Pfann Józsefnő asszony pedig a felsővárosi ovodának egy vizes dézsát ajándékoztak, mely áldozatkész adakozások hálás elismerés jeletül jegyzőkönyvbe vitettek. Végül felolvasottat a kalocsai hölgyek adresse Csengeri Imre hongyületi képviselőhöz, ki april 29-én a felirati vita alkalmával a haza leányairól dicséretesen megemlékezett, mely lelkes köszönő szavak a jelen gyűlésben is rokonérzelemmel találkozáván, örvendetes tudomással fogadtattak.

— f E hó 25-ike a nap méltóságához illően végződött. Dugonics halála évnapja lévén, este a színházban igen válogatott közönség előtt a boldogultak műve, „Bátori Mária“ adatot műkedvelők által. A páholyok díszes vendégkoszorúval valának megtelve; a zártszékekben s karzaton azonban sokkal számos közönség is megtért volna. A mű előadása — dacára a rövid előkészületi időnek — folyékony vala, s derék műkedvelőink nagy szorgalmáról tanuskodott. T. Varga-Hódi Mária asszony s minden tekintetben dicséretesen adta Bátor Mária szerepét, mit a közönség igen gyakran tapsok- és többszöri kihívással tanusított. Németi György ur, a pesti nemzeti színház tagja az előadás célja iránti kegyeletből föllepén, István szerepét szokott ügyességgel s köztetszéssel adá. A felvonások közt a helybeli ifjuság dalárdája nemzeti dalokat zengett összhangzatos és sok gyakorlatot tanusított kerékdséggel. A jövedelemről jövőre fogt számot adni. Szeged mivel közönségének áldozatkészségét s kegyeletét városunk tudós fia iránt ezuttal is hazafiai örömmel volt szerencsénk tapasztalni.

— A mult számunk tárcájában „Dugonics emléke“ című költemény azon szakaszaira, melyekben a boszorkányégetésre történik hivatkozás, megjegyzéstünk feledékenységből kimaradt. A költemény fiatal írója az említett szakaszokban nem szigoru történeti adatokra vonatkozik, miután ezek nyomán Dugonics korszaka nem esik össze a mult század első felében történt boszorkány-ügygyel.

— Ugyancsak Dugonicsra vonatkozólag tübben azon kérdést intézék hozzánk, ha vajjon hallottunk-e valamit azon márványlapról, melyet az előbbi tanács Dugonics születési házába befalaztatni indítványozott. — Illetékes helyen azon tudósítást kaptuk e tárgyban, hogy volt polgármester indítványa az említett márványlap iránt a tanács tagjainál azon időben rokonszenvre nem talált, s így kivitetlen maradt. Ha idegen ily kegyeletesen nyilatkozott Szeged nagy fia emléke iránt, nekünk helybelieknek illő, sőt kötelességünk az említett indítványt haladéktalanul foganatositanunk.

— Zombori Mihály lelkes polgártársunk Dugonics halála évnapján szerkesztőségünkkel az

emelendő szoborra 4, Petőfi szobrára pedig 1 frtot ajándékozott, mely szives adományt a magasztos ügy nevében ezennel köszönettel tudomásra juttatjuk.

— Debreczeni János, egyeki segédlelkes, városunk lelkes fia szinte 2 frt 50 krt küldött a Dugonics-szoborra.

— F. hó 25-én tartá a városunkban alakult lövész-egylet tisztújító gyűlését, melyben elöklé választott szeretve tisztelt polgármesterünk, Osztóvsky József, ki az egyletet rövid lelkesítő beszéddel örvendezteté meg; továbbá megválasztattak: igazgató fölvézmesterré Eröskövy Antal főorvos; első allvézmesterré Rohrbach Antal, de ez hosszabb utra távozása miatt leköszönvén, helyette Aigner Károly; másod allvézmesterré Hesler József; pénztárnokká Fluck Ferenc; titkárokká Mézáros György és Korényi Ince; s végre 16 választmányi tag. A szavazattöbbséggel megválasztottak egyenkint éljenekkel üdvözöltettek. Ezután a legközelebbi teendők kerültek tanácskozás alá, s határozottat: 1) a pénztárnok utasittassék az első évi tagsági díj mielőbbi beszédésére; 2) az egylet-intézkedni fog a szükséges céllövő fegyverek beszerzéséről; 3) az első egyleti céllövés napja, úgy szólván a polgári lövölde megnyitási ünnepéye lévén, ez alkalommal az egylet által táncvigalom rendeztesék a lövöldei, vagyis új-szegedi népkertben, melynek rendezésével a választmány bizatik meg; 4) a helybeli katonai parancsnok fölkeretni fog, hogy az eddig eluezett céllövöldés a polgári lövöldében — a tisztek kivételével — a katonaságra nézve, mely a Maros melletti legelőn szokta ebbeli gyakorlatait tartani, megszüntessék; végre 5) köszönetét fogja az egylet írásban kifejezni a nemes város irányában a lövölde felállítás- és eddigi gondoskodásaért; egyszersmind meg fog kéretni, hogy az egylet és lövölde iránti atyai pártfogását továbbra is kiterjeszteni sziveskedjék.

— Több oldalról halljuk azon gyanusítást, mintha Porgányi ur kisorsolando háza iránt betiltás történt volna. Ez alaptalan hirre hitelesen kijelentjük, hogy e tárgyban semminemű betiltás nem történt, sőt a sorsjegyek eddigi kelendősége után itélve, a legközelebbi héten várhatjuk a kisorsolást.

— (Levita-e vagy Samaritanus?) Egy esetet beszélték el a napokban, mely nem a legjobban jellemzi azt, ki az elnyomorodottakon segíthetvén, sem akar segíteni. Egy helybeli izraelita tanító betegen fektidvén, hogy a gyógyszer kifizethesse, f. hó 24-én megkére az illető községi elnököt, sziveskednék neki a jelen szomorú helyzetben szükségére födözésére fizetését előlegezni. A felet annak részéről, kinek gyermeke szinte növendéke a betegen fekvőnek, e pár szóból állott: „még nincs vége a hónapnak!“

Nyilt levél a „Szegedi Híradó“ szerkesztőjéhez.

Ön lapja 57. számában „Irodalom és művészet“ rovat alatt bizonyos Vörös Eszternek „A világba lépő ifju“ című könyvére szóló előfizetést ajánlja. Ha ez azon Vörös Eszter, ki néhány év előtt egy „Nagyanyó“ című könyvre gyűjtött előfizetést, s előfizetőit eddig ki nem elégitette: legyen szives a szerzőt, amennyiben vele viszonyban van, felszólítani, hogy a régi előfizetőknek legalább e könyvét küldje meg, ha ugyan ez is meg fog jelenni. Mindenesetre hiszszük, hogy a világba lépő ifjunak adandó tanácsok közt a következő is ott lesz: Csak oly könyvre fizess elő, melynek szerzőjénél elég anyagi vagy erkölcsi biztosítékot találsz, máskép a szent cél köpönyege alatt leföznek.

Egy jó barát.

(Megvalljuk, a szerzővel személyes ismeretségben nem állunk, s az említett előfizetési felszólítást szokásos megkeresés után hirdettük. Szerk.)

Hazai tudósítások.

—o Csongrád, július 21. A dühögő tűzelem hat hét óta már négyszer ismétlé dúlásait, de hála néptünk oltási ügyességének és elszántságának, — egy esetet kivéve — soha sem birt egy háznál többet ragadni áldozatul. A legutóbbi eset azonban csaknem a csodák közé sorozható. Ma déli 12 órakor egy hosszú nádas ház kigyulván, bár a lángok már egypár ölnyre előhaladtak, az elösiető nép a lángoló nádfödelet oly gyorsasággal hánnya le, hogy nemcsak a házfödél két harmad része, hanem a tűz alatti horogfák is haszonvetető állapotban maradtak. E nagyszerű munkánál különösen kiténteték magukat a következő csongrádi lakosok: Fekete László, Kádár Pál, if. Bernáth István, Gálfy Imre, Blazsik Imre, Vojnik Ferenc; továbbá a vizipuskával legelőbb megjelent Géczy János városi börtönész s if. Pirokska István, és Báróczy Márton kéményseprő mester, kinek bámulatos önfeláldozását örömmel juttatjuk a nagy közönség tudomására. — Az adóhajtó katonaság — mintegy 900 ember — már két hónap óta pusztítja szegény városunk élelemszereit; de a helybeli lel-

készen kívül még senki sem fizetett. Várjuk a cs. leiratot, melynek megérkezését tűzé ki a város ellenállási határidőül, s csak annak kedvezőtlen tartalma esetében fog engedni az erőszaknak.

— Marmarosmegye egyik városából tudósítanak bennünket, hogy ott is nagyban folynak az adózsarolások. A tudósító lábujjban szenvedvén, fürdőbe akart menni, de a katonaparancsnok erről értesülvén, házáat szuronyos vitézekkel vétette körül, kik máháját kocsijáról levevék, a lovakat kifogák s őrizet alá vevék. Hogy a hontartóztatás biztosabb legyen, 14 ember elfoglalt három nagy szobát lakában, s tudósítónk, kinek eközben vendége érkezett, ezzel együtt kegyelemből a földön alhatott. A beszállásokat megtekintő főhadnagy aként nyilatkozott a házigazdának, hogy addig meghalnia sem szabad, míg az adót ki nem fizeti. Így állanak e vidéken a dolgok már öt hete!

— A megyei főispánok múlt hétfőn Pesten tartott értekezletben abban állapodtak meg, hogy helyeiket mindaddig megtartandják, míg onnan szuronyokkal ki nem mozdíthatnak. De a „Fortschritt“ e gyűlés eredményétől lemondó határozatukat közli, s hozzá teszi, hogy Bécsben a kormány azon számdékkal van, miszerint a megyei főnököket a nép maga jelölne ki három bizalmi férfiuban, kik közül a kormány azt nevezné ki, akinek legtöbb szavazat jutott.

— A zágrábi országgyűlésen f. hó 23-án a Magyarországhoz viszony kérdése megoldatott oly

módon, hogy a központi bizottmány indítványának két szerkezete egybeolvasztatott, s ezen cselekmény határozatkép elfogadtatott.

— B. Vay f. hó 22-én reggel Pestre érkezett s „Európá“hoz szállott; két napig maradand ott.

— B. Vay Miklósnál f. hó 24-én Pest város képviselő testülete tisztelkedni volt, mely alkalommal Királyi Pál főjegyző jeles beszéddel üdvözölte az országserzte becsült bölcs államférfiut, ki válszában nyugodtan emlékezett bécsi napjaira.

— A királyi tábla f. hó 23-ki vegyes ülésében, melyben a hercegprímás és tárnokmester is jelen voltak, elhatározta, hogy e naptól fogva minden itéleteit az országbírói értekezlet határozatai szerint fogja szerkeszteni.

— Temesmegye is leróttá végre a honvédek iránti tartozását; mint a „Grenzboten“ írja, f. hó 22-én tartott gyűlésben a megyebeli honvédekből egyesület alakult, melynek elnökeül b. Lopresti választott meg.

— A „P. N.“ szerint Csáti Imre kalocsai pénztárnok éjjel pusztai lakában katonák által befogatott, s Olmützbe fogják szállítani katonai törvényszék által leendő elítélés végett. A vād réa az, hogy közelebb Pesten léte alkalmával pisztolyt és löport vásárlott, s katona fiát hűtlenségre biztatta.

Vegyes hírek.

— A „Times“ a magyar alsóházról így ír: A divatos törvényhozói kamarák közönségesen igen érdekes, külső egyöntetűséget képeznek. Éjszakou vagy délen, Angol- vagy Németországban, a spanyolok- vagy az olaszoknál a fekete frakkok és gömbölyű gombok ugyanazon keverékét lehet látni. E tekintetben a magyar kamará minden európai-tól különbözik. A nemzeti öltönyt itt általában megvan tartva és jogosan, mert nemcsak igen festői, hanem némely tekintetben kényelmes is. A jól ismert magyar kalapot, mely külső csin- és kényelemre nézve messze túlhaladja a nyugot-európai kályhacsöveket, a rövid zsinorzott kabátot, a szűk huszár nadrágot és csizmát, melyek hasonló az angol „Hessians“okhoz, ezeket itt általánosán viselik, s a képviselők között még nem vettem észre más öltönyt. S mert a magyarok többnyire szép termettel bírnak, e- viselet igen jól illik nekik. Egészben véve soha sem láttam oly erős faju férfiakat egyitt, mint a mult esütörtökön a magyar országgyűlésen. Többnyire erőteljes, bátor és értelmes külsejű vidéki nemes emberek, kiket nem oly hamar lehet határozatuktól eltéríteni. Ha e gyülekezlet physiognomiáját tanulmányozzuk, tökéletesen értjük azon önbizalmat és morális erőt, melyet a magyarok jogaikért vívott harcuk egész tartalma alatt tanúsítanak.

TÁRCA.

Árpád szózata.

Előszó, mint a törött hajó
A Lech folyam sebes hullámban,
S Augsburg falán romlásod, nemzetem,
Intő jelül vérről felírva van.
Arcom kigyúlt a szégyen lángtűzén,
Sirlakomon át s megrendült velem,
S az ébredés órája kín vala,
Mint a halál, lesújtóbb gyöttelelem.

Csapás talált Borsod szent síkjain,
Mint a tövön vágott fűszál ledől,
Lőn sorsod ez; s a pártos szív vigadt,
Szét nem hasadt a hon veszélyitől.
Zúg a Sajtó: a mongolok öröm-
Lármája szól éjént, azt képelem
Lidércnyomás!... hőscsontokat fűrszt
— Innét a zaj — a harsogó elem.

Hős daliák esonkult hulláira
Rigó mezőn sirhant emelkedett,
S fölötte nyög a honfi fájdalom,
Siratja a hálás emlékezett.
Istent gyaláz, ki esküjét törri,
Bűndíja vér: László király lakolt;
Szép partidon, ösvényes Szitnica,
Bajnok sereg nagy pusztulása volt.

Nyilatkozott az ég, megérthető
A hit becsét lealkuvó világ,
Ur egy van a félhold s kereszt fölött,
Ki díjaz és a bűn nyakára hág.
Nép és hitel van sok, különböző,
Az Isten egy, s fényháza egy, az ég;
Szétágazást egélyes titkain
Ember koholt s a kontár nyegleség.

Bűn bűnre gyűlt: a népek Istene
Felhőiben tüzes haragra gyűlt;
Nem firtettek!... sok volt tán a magyar,
S baj, hogy nem egy, s több élhet boldogul?
A seb beforr, pár száz év vágta seb,
S megnépesült a pusztaság hona,
Mohács terén a pártos indulat,
Oh hon! föléd uj szemfedélt vona.

Vihar csatáz a völgy s a sík fölött,
S a négy folyó síros hullámot ver,
S a hármas heggy keresztje ingadoz,
Számódra kész, kores nép, a hamvveder.
Ki vére e tulok had? nem tudom.
Gulyának nem való, tudom, haza;
Akol nekik!... akikkel győztem én,
Nemzetesalád, s nem csücselék vala.

Ur voltatok, de kellett szolgaság,
Hajolt a térd sok jött-ment váz előtt,
S aki a hont megmenté — véretek
Üldözve lőn, szidalmazátok út.
Más hon talán nevel különb tudóst,
Jobb hadvezért és szívben jobb magyart,
Hisz a tatár, török és más egyéb
Nektek, ugy-e, mindig csak jót akart?!
A hon szívén ketté hasadt az ér,
S egy országból lőn két haza;
Gazdag míg egy: s a pártviszály művén
Alkonyra szállt a nemzet nappala.
Tombolt az indulat bolond nagyur,
Volt áldomás s az ármány lábra kelt,
Mellőztetett a honfi, s polcra ült
A sok pribék, kit a pokol nevelt.

Mi volt e hon, tolvaj kalandorok
Bűnfészke, hol erőszak irt jogot,
S vad éjjelek ortamadásinál
Zsákmányain a gazdaság osztozott.
Bércinkosok, vérszomjas cimborák,
A gőg s a kincsvágy Isten ostora
Rettetgeték a hon lakosait.
Gyásztelt idők, emléküik mostoha!...

Villámos ég! a nép mulatni mer,
S vigadni tud, habzó pohárt ürít,
Boszum réa! kiált az urszivány,
Az élvezés csak engem illet itt.
Üszköt fiuk! az éj nappal legyen,
Láng mérjen át ötven várost s falut,
Mulassanak, üdvöm határtalan,
Ha mindenik koldus nyomorra jut.

Az ész ezüst harangzeneje szól
Bércen, síkon, igézve száll, halad,
A hittanak egén felhő borong;
Isten művén vad himpor áradat.
Feltámad a szendergő óriás,
Az elnyomott és lelkiismeret,
S Krisztusszerű hiteseim romjain
A hős magyar rokonvért veszteget.

A szív s az ész ezüst harangja szól,
Kriván fölött a háromszin lobog,
Völgyön, hegyen kétes sugár dereng,
S az ég ivén e szó felírva: „jog“.
Lángoszlopok kísértnek a síkon,
A népkébel felszított üszke ég;
Takarjuk el e kor árnyképeit,
Vérarulást jelezni is elég.

Ki magva ez, hogy önszívébe dőf
Őrült gyanánt halálhozó vasat,
S ki önfelét öldöklő másokért,
S terhére van, ha nem függ és szabad?
Ki népe ez, hogy épít várakat
Annak, ki — mint férgen — nyakán tapos,
Kincset, jogot, fegyvert, országokat
Gyáván lerak dúló lábához?!

Nem ismerem: a had, mely én vélem
Mégmerte a bércek magasait,
Egy szív nemes hevétől lelkesült
Rontván Labore, Geló vár sáncait.
S kik Glad, Zalán, Zóbor vitézein
Győző csatát harcoltak bátorul,
E nép enyém; emléke szent, örök,
S magasztaló ígére nem szorul.

A nép s a had, mely tékozolt erőt,
S vértengeren Attila őshonát
Elfoglalt, hős volt, dicső, nemes,
Nevét a hírsugár ragyogja át.
Ragyogja is, míg fenáll Pusztaszer,
S a nagyhírű és alkotmánykötés,
S a végzetes harmincegy nap művét
Övezze fény, s ne érje tördőfés.

Főlmagzik a pártos vér mindenütt,
Az érdekölyv ahol harácsra kel,
S magán javak önző csatáiban
A hon beteg; a népjog árva jel.
Híres nevek Ozul, meg Cserhalom,
Kozár, Kopules, mind véridőt beszél, —
Pártos csaták nehéz emlékeit
Nem sirja-e búsan a pesti szél?

A hon fölő átoklepel borult,
Testvéri szív rokoncsaládra tört,
A tény cudar; s mesés a rombolás,
Minek pogány szív mért határba kört.
Az ó idők rém óriásai
Vihattak így, vagy a sárkányhadak
S hősök, kiket Homér mngénekelt,
S bajnokfiak és Karthágó alatt.

Ki örzi a szeleknek rejtekét,
S felkölti a vihart a tengeren,
S ki a puszták égő homok szemét
Számon veszi, míg pillant, hirtelen;
S ki a roppant csillagvilágokat
Gyűrű gyanánt forgatja ujjain,
Tudhatja csak: miképp fogott e nép,
S mért nem veszett ki, mint gyilkos Kain?!

Népem, mi lől sok század év során,
Ha egyre törsz, emelve védfalat,
Ha kun, kazar, besnyő, mind szittyavér
Törzszel, veled, mint jó testvér halad?
A muzsika sok, hírében óriás,
Az angol, frank erős, dús és művelt,
Fényes napok; közöttük a magyar
Nem csillagul, mint nap találna helyt.

Hon, mely Hunyad, Dobó emlékeim
Tettekre gyűlt, s hol Zrínyi, Szondiak
Dicsőítik a hon történetét,
S a magzatok mindegyik hősfiak, —
Mi volna most, ha nem viszálokodik,
S kardot csak az ellen szívébe márt,
S bolondszerűn a közelveszésre
Nem hajlja út a kapzsiság s a párt?!

Nép, akinél Bethlen, meg Bocskay
Csatáinak emléksugára ég,
S Rákócy hős, erős küzdelmein
Föllelkesül e késő nemzedék, —
Mi lenne most, ha pártra nem szakad
Hős népe mind egy célra ütköznek?
Sok vér, vagyon megkímélt kincsein
Boldog, szabad lehetne mindenik.

Főnlenge a szabadság zászlaja,
Harcoltak ők, mint annyi Sámsonok,
Bár a csaták kockája balra dönt,
A tény s nevek elhalhatatlanok.
Okult az ész s a szívvilág javult,
S kik két uton kerestek hírt s babért,
Fogván kezét közös zászlók alá
Sereglettek áldozni a honért.

Szent volt a harc, hol fegyver, ész s a jog
Súlyát veté mérlegbe, s győzve járt...
A zsarnok úgy ingva reszketett
S a gyávaság bűnnel került határt.
Isten lőn e csatákban hadvezér,
S a gőgje vert világhírű sereg
Kivesz, ha kezes, szívvelség, árulás
Vesztedre, oh hon! nem szövetekezett.

Szent volt a harc, hol bajnok hős neven
Gazdag, szegény csodákat tőn s mívelt,
S a nép szívén nemes vér pezsgé át,
Osztrán jogért s irtívén vérkehelyt.
Csatán, bitón meghalt nemes, paraszt,
Nagy élve mind, s halálban istenek, —
Lelküik fölött szent eszme napja ég,
A hon: miért kint s bűt felejtének.

A száműzött világa baj, nyomor,
Szívén a honvagy titkos férge rág,
Hazátlanul bolyong kenyér utján,
Gyanus szemmel tekint a világ.
Boldogtalan, mert boldog nem lehet,
Ha házad ég, tombolj, ha tudsz; s ha jég
Kalászidon arat, ha birsz, örülj!
Ki hont veszít, elveszté mindenét.

Csodás erő!... a bujdosó csapat,
Kit a vihar világra szóra szét,
Erőt merit nagy veszteségből,
Felgyújtja a vert ész szövétnekét.
S kik voltak elhazudva álnokul,
S a pártlétés mezétől szennyesek,
A jogvilág mennyvédte boltívén
Mint napsugár ragyogva fénylenek.

A nép erős, ha szíve összever,
S érzelmein bölcsész a jó király,
S mint a hajós, a szélnek kötve hisz,
A szirt felé remegve tart, vigyáz.
Népem, kövesd az ész tüzoszlopát,
Nehéz az ut, de célhoz elvezet,
Az indulat villámütésinél
Mélységbe látsz, s elkábitod fejed.

Vitéz, okos, tanult légy nemzetem,
Erény legyen ismertető jeled,
A szolgaság érzelmeit keröld,
A jogvilág tövisei ezek.
Szabad ha léssz: erőd ne tékozold,
S fukar — ha kell — ne légy a harc terén...
Omoljon a piros vér záporul,
Ős jelleged nem éri bűntmerény.

Emelj hidat örvény s hinár fölött,
Haladj elő nagy célok versenyén,
S összetartó, mint reszkető falomb
Vihar között, a támadás helyén.
S mint golyahad repülvén dél felé,
A légfolyón szép sorban száll, evez,
Egy oszlopot képezzen a magyar,
S nem fér veszély élet reményihez.

Paizson emeld a honfi érdemet,
Kalandorok sugáritól ne gyűlj,
Fényes bogár,.. hinárba csal s vezet,
S önnödvéért szivedre leszorul.
Üszköt ne lökj házadra másokért,
Elhagyva léssz, ha fészked romba dől,
Jutalmazd gúnyt, megvetést aratsz,
A bűn kifoszt, s a csel hátad megöl.

Isten szívén tenyészik a világ,
Megalkofá, vagy porrá dönti szét,
S ha főnmarad, új ezredév alatt
Megáldja-e Árpád hős nemzetét?
A csillagok fényéből jöszolok,
Kelet felől ragyognak ott feléd:
Ha lélek, ész és szív mind egyesül,
Megáldva vagy, ne félted életét.

Kadocsa.

Mint később megtudám, vezértünk el volt hátróva, azon esetre, ha a gőzös folytatná megtámadását, egyenest neki tartani s megmérkőzni vele. Az eszme nem volt épen kétségbeesítő, mint látszik, mert csapatunk része, mely Sicilia partjain látá helyzetünket, nem bírván tovább közömbös maradni, dereglyékre rohant minden ellenzés dacára, s nyilsebesen vezetett segítségünkre.

Midőn kiköténk a világitó toronymál, két sebestültünk a sereg üdvkivánata közt vitetett ápolásra; de Flotte pedig az Aberdeenre ment számot adandó küldetése eredményéről Garibaldinak, ki megindulva könyves szemekkel ölelé őt meg, nyájias szemrehányással feddvén őt kötelessége túlságos teljesítése miatt.

E kirándulást hatalmas lakoma követte, melyet az angol csapat rendezett a franciáknak, mit mi is hasonlóval viszonzottunk. Framboisy, ki még ekkor nálunk volt, ezúttal túltett magán. Mivel a bornak nem nagy bőségében voltunk, ő talált módot néhány óra alatt pár száz üveggel gyártani, mihez csak harminc font szőlőt vett a piacon.

Nemsokára tudomásunkra jutott, hogy Missori kiszállt a szárazra, calabriaiaknak átöltözve, bejárták a tartományt, párhiveket szerettek, s előkészíték a megszállást. Egypárszor rájuk ismertek és tüdőztettek a hegyek közt a királyiaktól. Egy éjjel puska- és ágyulövéseket hallottunk, s láttuk a Scylla felett meggyújtott jeltűzet.

Azonban minden percben ismétlék előttünk, hogy készen legyünk a kiszállásra. Csaknem minden este fűtötték a gőzösöket, s a csapatok összehívtak a partra. Mulatságos volt látni ily alkalmmal, a nápolyi cirkálók mint váltottak egymás közt jelt, hogy készen legyenek fogadásunkra.

Garibaldi minden reggel meglátogatott bennünket, barátságosan beszélgetvén a katonákkal, s beönté mindegyikbe lelkesedése tüzeit. E tábori séta után rendszeren egy rozszant szalmaszékre ült le a tengerparton, melyet ereklyeként még most is örzenek a világitó toronyban. Ott ült ő egypár óráig mély elmélkedésbe merülve, s nézve Calabria partjaira, honnan hibetöleg Missoritól jelt várt.

Táborkara kis távolban mozdulatlanul állott körülötte tiszteletteljes csendben. Egy nap azonban szokott reggeli látogatása kimaradt; három nap nem láttuk már őt, s képzelhetni, mily nyugtalanító volt ez reánk nézve. Némelyek betegnek hívék őt, mások azt beszélék, hogy Palermóba ment. Ez aggodalmak közepett egyszerre csak tudtul adák, hogy Calabriában partra szállt, s hogy megérkezését megünnepelje, elfoglalta Reggio. Az ágyuk valóban menydörögtek is e részről egész naphosszant. E hirt de Flotte jelenté nekünk; mi csak ekkor fogtuk fel Garibaldi tervét: ő kimélni akarta erejét e részletes kiszállások által, megosztani a királyiakat, kifárasztani és elkedveleníteni a felügyelést a mindennapi tüntetések által, melyek eredmény nélkül maradtak. De ezúttal nem szabad volt már tovább késni.

Még az nap estéjén kis tengeri hajóhadunk tengerre szállt mély csendben. Egy ideig Sicilia

partjánál huzódott, s hirtelen a sik tengerre tartott. A nápolyi cirkálók megszokván éjenkinti kísérleteinket, ritkán mutatkoztak nyugodtabbak- és elbizakodottabbaknak, mint ez este: de midőn láták, hogy e tengeri sétánk messzebbre is terjedhetne, a dolgot komolyabbnak kezdék tekinteni, fűteni kezdék gőzöseiket s horgonyaikat felhuzni, mert még a horgonyzó-helyen voltak.

Mi egy percet se vesztegettünk; evezőink a legerélyesebben dolgukhoz láttak, s csakhamar a hegyszoros közepén valánk. Hogy a Torre-Cavallo és Altefiumare erődöket kikerüljük, kénytelenek valánk a scyllai erőd előtt áthajózni. Innen küldöttek is utánunk egypár golyót, melyeket fölösleges lett volna viszonznunk, mert be sem érték bennünket, de időnk sem volt ily mulatságfélére. Scylla és Bognara közt igen kedvező part terület el kiszállásra; ide evezünk tehát. Legelőször is a genuai lövészek és a céllövők szálltak partra Cosenz vezérlete alatt; ezután a Beni-Croq' Poules- s az angol csapat egyesülve de Flotte vezérlete alatt.

Ez alatt meglepett a Bourbon nevű nápolyi fregat, kik még hajóinkon voltak, kirohantak a szárazra; a többiek elfogattak s Messinába vitettek.

A parton — várakozásunkon kívül — nem találtunk ellenálló katonaságra. Végre azon olasz földön járdalánk, mely után hosszás várakozásunk alatt oly sovargva vágyódtunk a világitó torony mellől. Öröm és lelkesedés hangján kiálták: Italia! Italia!

Mi tehát Calabria földjén valánk, s ellenség még nem mutatkozott. Téves utasítások bizonyára másból jelölék nekik kiszállásunkat; de soká lehetetlen volt kimaradniok. Sietnünk kellett tehát az időt haszonra fordítani.

A genuai lövészek a magaslatokat foglalák el, mi pedig egy kis erősség emelésén dolgoztunk földből és kövekből a Bognarából Scillához vezető uton, mert a támadásnak természetesen erről kell vala történnie.

Mialatt mi e munkával valánk elfoglalva, az ut jobb felén egy sűrű bokor megnyílt, s egy kis ember nápolyi egyenruhában termett előttünk, dobál hátán. Kezeit az égbe emelé, s felénk futott, kiáltván: Éljen Garibaldi! Kikérdeztük őt, s megtudtuk, hogy nyomában vannak a nápolyiak, kiknél ő dobos volt, de akiket ő gyűlöl, mert atyját megölték a sbirrek; megtudván a veres ingesek partra szállását, a hegyeken keresztül megszökött hozzánk.

Ez alatt letette dobját a földre, leveté egyenruháját s az árokba dobá, s igben maradt. Tizenöt éves lehetett e fia, ki, mint mondá, az Abbruzokban született. Midőn bevégzé beszédét, a nápolyiak egy mellékuton előbukkantak, hol egy nagyból összeütött hid állott.

— Előre fiaim! — mondá de Flotte — ki-méltétek a löport, szuronynyal neki!

A nápolyiak megkezdék a tüzelést, de mi felelet nélkül oda hagyva sáncainkat, megrohantuk őket, felhasználva a helyiség előnyét.

A kis dobos sapkáját a légbé hajtván, kiáltá: Előre! előre! s dobolt, hogy majd megszakadt bele. Mi egyre nyomultunk előre, a nápolyiak huzódttak előlünk, mi azt gyanítottá, hogy két tűz közé akarnak venni bennünket. De Flotte tehát néhány kémlőt küldött szét. Ezek egy ne-

gyedóra után azon tudósítással tértek meg, hogy a magaslatok mindenhol a mieink által vannak elfoglalva, s hogy nincs mit tartanunk az elfogatástól a sereg többi része iránt. E tudósításra de Flotte látván, hogy lehetetlen az ellent szuronyra kapunk, tüzelni parancsolt.

Kis dobosunk ujongott örömében, midőn egy ellenséges halott fegyveréhez juthatott, s azonnal sort tartott velünk.

A nápolyiak egyre hátráltak, s már épen szuronyra akartunk kelni, midőn Cosenztől parancs érkezett, hogy Scylla felé huzódjunk vissza.

Mi tehát visszaindultunk, s csak vezértünk tudta merre megyünk. Az idő kellemetlen és viharos vala. Szűk és csavargós utakon mentünk a hegyek közt. Azon három óra alatt, meddig ez ut tartott, háromszor megálltunk, mert ki voltunk merülve az éjjeli ut s a reggeli csata miatt. Egy házat találtunk, melyben megtudtuk, hogy Solanohoz közeledünk.

Egy negyed mértföldre menve, talákoztunk egy calabriával, kitől megtudtuk, hogy a nápolyiak ma este odahagyák Solanot. Mint később küldt, ez ember kém volt, kinek feladata vala bennünket elámitni.

Megérkeztünk tehát Solanoba, de alig néztek szét kémeink a környéken, midőn minden oldalról megszólaltak a fegyverek. E nyomorult falu egy völgy közepén fekszik, s az ellen a körül fekvő magaslatokról rohant meg bennünket. De Flotte azonnal köztünk volt, s rendeletére a házakban meghuzódtunk, hogy a jövő ellent innen rohanjuk meg, míg a többi a templom melletti tért foglalá el. Ez elővigyázati rendelkezés alig ment végbe, midőn a nápolyiak támadni kezdettek.

Én egypár önkénytesel előőrnek valék kiküldve, s szerencsésen átesusztunk az ellenségen a kukoricák közt, s lövöldözni kezdettünk, mi az ellenfélnek nem kis nyugtalanságot okozott, mert magát bekerítve hitte, s tüzelt felénk rettenetesen. Mi, hogy őket elámitsuk, sapkáinkat a kukoricaszára tettük, s pár lépésnyire földre fekvé, kényelmesen lövöldöztünk, míg az ellen golyói sapkáinkat célzák.

A nápolyiak se a faluba be nem mehetvén, se oldalról biztosak nem lévén, két órai heves csata után elcsendesedtek; mialatt doboszt hallottunk a nagy utról, ez a mieinktől jött, kik az elűzött ellenségtől tértek vissza. Kijöttünk tehát a bokrok közül, hogy csapatunkhoz csatlakozzunk. A templom-terre megérkezve, egy néma és mozdulatlan tömeget találtunk; levetség volt minden arcon; csapatombeli emberek sirtak. Mi történt itt? egy társam félhangon mondá:

— Parancsnokunk meghalt.

— De Flotte? — kiálték fel.

— Igen, meglőtték őt, — válaszolá társam, könyvet törülvén le szeméből.

Én kövé valva állottam e hirre. Elbeszélék, hogy midőn katonáit az ellenfélre vezeté, övéi közepett fejté egy golyó átfurta, s arera bukva, többé meg se moccant.

A temetést a helység lelkésze vitte végbe, tetemei a templom rejtélyébe tétettek, s mi mindnyájan megsirattuk e féddbetlen jellemű s félelem nélküli s z a b a d s á g h ó s t.

ÜZLETI HIRNÖK.

(Sz.) Szeged, július 26-dikán 1861. E hét második felében a forgalom minden gabnanemben igen jelentéktelen vala. Az új buza piacunkon még mindig igen ritka, mert a termelők a szép időt munkájok végezésére használván, az új búzából csak kevés mennyiséget szállítanak be eladásra; mely helyi fogyasztásra mérőnként 4 ft 10—20 kr-ával kel. A kukoricaüzlet is igen gyenge, mert az idegen vásárlók elutaztak, s így kivitelre mi sem kel el. A repcét gyakran keresik, de a készlet nagy részben már elfogyott; a bánati repcét 7 ft 20 kr-ával fizetik. Árpa és zab nem igen kelendő. Gyapjuban semmi üzlet; a nagyobb készletek a közeli pesti vásáron teendnek kísérletet, s talán sikerül végre bizonyos árt létrehozni.

Szerdai hetivásárunk elég népes volt, s gyorsan elkel minden helyi szükségletre. Időjárásunk kanikulai hév, mai legnagyobb hőfok 29° R. Üzleti terményárak: tisztabúza köble 8—8 ft 40 kr.; rozs 5 ft 40 kr.—6 ft; árpa 3 ft 60—80 kr.; zab 3 ft 20—80 kr.; köles 7 ft — kr.—7 ft 20 kr.; tengeri 4 ft 20—40 kr. Szegedi piaci árak: Borsó mérő 6 ft. Lencse m. 7 ft. Paszuly 3 ft 30 kr. Köles 3 ft 50 kr. Burgonya 3 ft — kr. Marhahus fontja 18 kr. Juhhús 18 kr. Sertéshús 20 kr. Szalonna mázsája 30 ft — kr. Zsir itéje 50 kr. Lángliszt mázsája 12 ft 30 kr. Zsemlyeliszit m. 8 ft 20 kr. Kenyérliszit itéje 8 kr. Kukoricaliszit itéje 4 kr. Árpadara 2 ite 14 kr. Köleskása itéje 12 kr. Rizskása fontja 24 kr. Faolaj fontja 80 kr. Repceolaj 40 kr. Lenmagolaj 60 kr. Faggyu mázsája 40 ft —

kr. Faggyuvertya öntött fontja 40 kr, mártott 32 kr. Szappan fontja 48 kr. Körösfá öle 15 ft — kr. Tölgyfa 11 ft — kr. Lággyfa 7 ft — kr. Közén vécája 44 ft. Széna m. uj 1 ft — kr. Szalma m. 80 kr. Kender m. 21 kr. Len 40 ft.
Bécsi pénzfolyam június 25-én.
5% metalliques 68.—; nemzeti kölesön 81.—; bank-részvények 747.—; hitelintézeti részvények 173.80; ezüst-agio 137.75; londoni váltók 138.90; arany darabja 6.60.
V i z a l l a s.
TISZA SZEGEDNÉL július 27-én 12' 7" 0"
Felelős szerkesztő: Szabó Mihály.

HIRDETÉSEK.

(169—7)
Hirdetés.
Szeged város tanácsa részéről közhírül tétetik: hogy a palánki ugynevezett Ferenctéren eladásra jelelt hat üres ház-helyeknek egyenkénti örök eladása iránt f. évi augusztus hó 12-én délutáni 3 órakor a tanácssteremben nyilvános árverés fog tartatni.
A megálapított szerződési föltételek az alkamarási hivatalban eleve és bármikor megtekinthetők.
Míról venni szándékozók bánatpénzzel leendő megjelenés iránt értesítettek. —
Szeged, 1861. évi július hó 5-én.
Osztróvsky József,
polgármester.

(189—2)
Egy nevelő ajálkkozik
helyben vagy vidékre, ki a magyar, német és francia nyelvben tökéletesen jártas, s minden női munkában oktatást adni képes. Bővebb tudósítást kaphatni Magyar-Malocsa-féle növeldeben, a Széchenyitéren.
H á z e l a d á s.
Alóljegyzett alsóvárosban, a Váradi-utcában lévő 634-ik szám alatti 264 négyszögű ől nagyságu házeltékét azon levő 3 jókarban álló laképteltel együtt örökáron eladni szándékozik. Az első épület 1 terem, 1 lak-szoba s 1 konyha; a második 1 bolt, 1 lakszoba és konyha; a harmadik pedig 2 szoba, konyha és éléskamrából áll, ezenkívül van alattuk két pince, az udvaron elegendő faszin s egy kút. — Továbbá eladandó ugyanott egy szobabutorzat, korcsmai butorok s egyéb hozzá szükséges eszközök. Venni szándékozók értekezhetnek ugyanott alóljegyzett háztulajdonosál vagy sógorával Kummerth Alajos ural. Szeged, július 26-án 1861.
Sismis János.
(190—1)

(191—1)
Látművészeti hirdetmény.
Hatschek D. és Boskovits J.
látszerművészek Pestről
ajánlják nagy választékú
látszer-műraktárukat,
mely a vásári időszak alatt a sétány bejárásának átellenében felállított fasátorban létez; és melyben a legfinomabb szeművegek, kacsintgatók (Lorgnons), színházi-látszóvegek, távcsövek, lég- és hőmérők, kül-lenféle nagyító-üvegek és mikroskópok, rajzeszközök, továbbá nagy mennyiségű szemfényészeti (Stereoscop) képek, a szükséges készülettel és számos egyéb látszerművészeti eszközök jutányos áron kaphatók. Főraktár Pesten a szervitatéren.